

Proč se vůbec bavit O KARIÉRNÍCH SCÉNÁŘÍCH?

Po konci střední se ti otevírá celý svět a jeho nekonečno možností. A tyhle otevřené horizonty pro tebe mohou být výzvou. Možná cítíš strach nebo nepříjemný tlak. To je naprosto normální! Tady najdeš základní kariérní scénáře, se kterými můžeš zkusit pracovat. Je totiž super mít plán A a klidně i B a C a vědět, proč to tak máš.

A to nejdůležitější? Žádné tvoje rozhodnutí nebude špatně. Ale ať si vybereš jakoukoliv cestu, měl/a bys vědět PROČ.

CHCI DÁL STUDOVAT

MŮŽE BÝT NĚKOLIK MOŽNOSTÍ,
PROČ CHCEŠ DÁL STUDOVAT. NEJČASTĚJI:

★ Víš, že pro svou vysněnou práci titul potřebuješ (například chceš dělat chirurgii nebo právníka).

★ Víš, že pro tvoji další kariéru by to bylo užitečné (i když ne nutné), a máš chuť se ještě na školách vzdělávat.

★ Zatím přesně nevíš, čím a jak se budeš živit, tak chceš rozhodnutí odložit a pokračovat ještě ve studiu.

AŽ UŽ JE TEN DŮVOD JAKÝKOLIV,
BER V POTAZ PÁR INFORMACÍ:

1. Pokud váháš mezi **VŠ** a **VOŠ**, je důležité se rozhodovat hlavně podle kvality tebou vybraných škol (co se tam naučíš) a také podle toho, zda tě to bude bavit. To souvisí s tím, jakou formou se tam vyučuje. Na některých VŠ si můžeš studium víc řídit podle sebe, na VOŠ studuješ skoro jako na střední. Může se to ale lišit obor od oboru.

POZOR! Nezapomeň, že ačkoliv studiu na obou typech škol se říká „terciární vzdělání“, tituly z nich mohou mít rozdílnou prestiž. Studium na VOŠ je navíc zpoplatněno. Většina vysokých škol bývá spíš o teorii, VOŠ naopak častěji o praktické výuce (samozřejmě lze najít i výjimky).

2. Pokud zvažuješ **druhou SŠ**, je dobrá zpráva, že studium bude kratší, pokud máš v ruce maturitní vysvědčení nebo výuční list. Půjde většinou o 1–2 roky, protože ti bude uznáno hodně předmětů z předchozí školy.

Říkáš si, proč by někdo měl chtít studovat druhou střední? Jsou lidé, kteří si po gymnáziu třeba udělali konzervatoř (jako SŠ), nebo dokonce výuční list kvůli řemeslu, ve kterém chtěli mít živnost. Náš vzdělávací systém je průchozí víc, než se může zdát, a pokud chceš udělat teď nebo v budoucnu nějakou změnu, je mnoho cest, jak na to.

3. Pokud zvažuješ jít na **nástavbu** (pokračování po vyučení), i to je přínosné, protože touto cestou si (stejně jako u scénářů výše) zvýšíš svoji kvalifikaci.

4. Pokud se na formální vzdělávání jako střední nebo VŠ necítíš, ale do práce jít ještě nechceš, je tu **možnost různých kurzů**, například jazykových. Ale pozor, pokud ti má zůstat status studenta, musí jít o kurzy tzv. akreditované s určitým minimálním počtem odučených hodin.

5. Teoreticky máš ještě jednu možnost, a to na pomezí práce a studia: můžeš se evidovat na úřad práce a zvolit si nějakou **rekvalifikaci**, tedy přípravu na jinou praxi, než co máš vystudováno. Zde je ale opravdu mnoho podmínek, které ti vysvětlí na tvém ÚP (v místě bydliště).

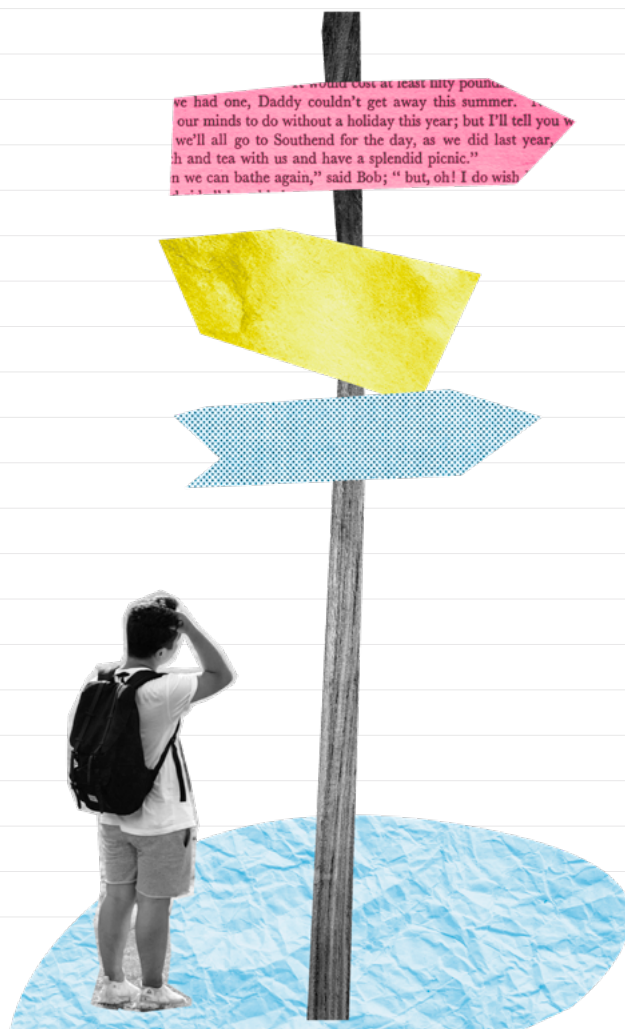
NAVÍC SI V DNEŠNÍ DOBĚ MŮŽEŠ ZVOLIT I TO, KDE BUDEŠ STUDOVAT:

✧ Kdekoliv po ČR,

✧ v EU,

✧ kdekoliv jinde po světě mimo EU.

Volba dalšího studia je často ovlivněna nejen kvalitou školy, ale i tím, kde se nachází. Její umístění určuje, ve kterém městě a státě strávíš následných pár let života. To je pro někoho důležité. Jak v ČR, tak ve světě platí, že čím větší město, tím větší možnost brigád, zábavy, ale i vyšší náklady na život (u hlavních měst to platí obzvlášť).

Ne každý má možnost „jen“ studovat, třeba si zrovna ty musíš hledat práci, aby ses uživil/a.

JE DOBRÉ SI V DANÉ LOKACI ZJISTIT:

- ★ možnosti lokálních brigád a průměrné výdělky,
- ★ náklady na lokální nájmy, spolubydlení,
- ★ a samozřejmě to, zda (ne)máš nárok na kolej či internát (a případně kolik se doplácí).

Pokud jde o **studium v zahraničí**, je pro nás vždy o kus snadnější studovat v EU, protože jsme jejími občany. To ale neznamená, že studium v jiné zemi EU bude zdarma. Podmínky vždy závisí na tom, jaké mají **v dané zemi zákony** i pro místní (v mnoha zemích se studium na VŠ platí i pro občany) vs. pro cizince.

V tomto kontextu zvaž, **v jakém jazyce chceš studovat**. Pokud si vybereš angličtinu, bude takové studium i v zemích EU pravděpodobně zpoplatněno. Jestli chceš studovat jinde v EU zdarma, budeš muset umět jazyk dané země. Nezapomeň ale na dvě věci. Jednak se podmínky rok od roku mění a jednak i „studium zdarma“ často znamená násobně vyšší náklady.

Pro hodně studentů je snem studovat zemích, jako je **USA, Velká Británie nebo Austrálie**. Jde jim jak o posílení profesní angličtiny, tak o studium na skvělých univerzitách, kde se dá nastartovat výborná vědecká nebo business kariéra. Měj ale na paměti, že tyto školy jsou velmi drahé a život v těchto zemích také. Budeš také muset řešit nejen náročné přijímačky, ale už před nimi doložit mnoho srovnávacích testů (např. známý TOEFL) a žádat o studentská víza. S tím ti dnes může pomoci mnoho agentur. Je to ale další náklad, se kterým počítej.

A DVĚ POZNÁMKY NA ZÁVĚR:

1. Ke studiu v zahraničí: pokud jsi minimálně dva roky před branou maturitního ročníku, můžeš na některých školách (většinou těch soukromých) zvážit, zda budeš maturovat v českém formátu, nebo si zvolíš tzv. IB (International Baccalaureate). To je **mezinárodní typ maturity**, který je o dost komplexnější, náročnější, ale pomáhá otevírat dveře i na velmi prestižní univerzity v zahraničí.
2. Ať nakonec budeš studovat v Brně, Cambridge, nebo nakonec vůbec nikde, nezapomeň si **pořešit „status studenta“**, tedy ověřit si, zda ti dále platí (pokud ti VŠ nebo jiná škola po střední navazuje hned po prázdninách, je to v pořádku). Na to jsou navázané nejen různé slevy, ale hlavně to, že **ne máš povinnost platit zdravotní pojištění** (protože ho za tebe platí stát). To, kdy přesně už ti začíná povinnost začít platit alespoň povinné zdravotní pojištění (a ideálně i to sociální), má mnoho scénářů. Nejspolehlivější je hledat informace přímo u zdroje, tedy u své zdravotní pojišťovny, u **ČSSZ** nebo **úřadu práce**.

CHCI SI DÁT GAP YEAR

Dát si rok pauzy od studia! Možná tě to už někdy napadlo. Možná si chceš odpočinout od školy a ten rok maximálně využít k cestování a poznávání nového. Dnes už pojem „gap year“ nemusí znamenat jen přesně rok, ale pauza může být třeba půlroční.

Mnoho rodičů může vidět takový rok mimo školu jako riziko, že se ke studiu už nevrátíš. Výhody u dobře promyšleného gap year jsou ale velké: posun v osobním rozvoji a ve vnímání světa kolem nás, plusové body do CV pro budoucího zaměstnavatele. Na mnoha prestižních vysokých školách je gap year brán pozitivně jako hodnotná zkušenost.

I zde platí, že je hodně důležité mít vše dobře promyšleno a naplánováno. Gap year není totéž jako jet na dobrodružnou dovolenou a po cestě improvizovat. Rok se může zdát jako dlouhá doba, ale uteče rychle. Čím více promyšlené to budeš mít, tím intenzivněji ho můžeš prožít a naučit se nové věci.

Velmi často mají studenti mnoho plánů a obrovské vize. Některé ale nejsou příliš slučitelné s realitou nebo by na ně bylo potřeba víc času. Jaké varianty plánů jsou časté? Třeba naučit se skvěle anglicky, u toho si vydělat peníze, poznat místní kulturu, dobrovolničit a projet více zemí. Asi půjde vymyslet plán, jak by to šlo skloubit, ale jeden rok není nafukovací.

Jakou může mít gap year formu? Prvně si rozmysli, jestli chceš vyjet do zahraničí, nebo zůstat v ČR. Gap year je většinou spojován s cestováním, ale není to povinnost. Pokud je pro někoho prioritou (a třeba i nutností) vydělat za ten rok peníze či má vyhlédnutou jednu nebo více neziskovek na dobrovolničení u nás, může být ten rok pauzy od školy zúročen dobře.

Zejména, pokud se v rámci toho odstěhuješ od rodičů, začneš žít v novém městě... Tato fáze osamostatňování a experimentování je určité přínosná i v české variantě.

Pokud ale o gap yearu uvažuješ jako o cestě „do světa“, promysli si ještě, zda se chceš zdržet v EU, nebo vyraziš za její hranice.

V EU bude vše jednodušší a pro méně zkušené cestovatele je to vhodnější varianta. Jednak jsi stále na kontinentu (takže kdyby se něco stalo, snáz se dostaneš domů), jednak zde můžeš kdekoliv legálně pracovat. Je tu podobná úroveň života i lékařské péče, cestovní pojištění bude levnější.

Je ale možné, že tě to mimo Evropskou unii láká mnohem víc. Vedle odvahy se ti budou hodit předchozí zkušenosti s cestováním, budeš také ve spoustě případů potřebovat více peněz. A to nejen na letenku. Opravdu nezbytný výdaj je zdravotní pojištění do zahraničí, které tě mimo EU a na delší dobu může stát až nižší desítky tisíc. Nevyplácí se na něm ale šetřit.

Mnoho lidí pro dlouhodobější a udržitelné cestování volí varianty, jak dojet i do dalekých zemí, ale nejet jen z úspor. Dobrá zpráva je, že možností je dost. Ta horší je, že pokud je tvou prioritou opravdu cestovat na maximum a poznat hodně míst a zemí, tak to s vyděláváním peněz moc slučitelné není. Budeš většinou muset udělat nějaký kompromis.

TADY MÁŠ TŘI MOŽNOSTI, JAK CESTOVAT. PŘIDÁVÁME I DŮLEŽITÉ INFORMACE KE ZVÁŽENÍ:

1. Práce jako ad hoc barter (nárazová výměna službu za službu)

Může jít například o sekání polí, péči o zvířata, práci v hostelu na recepci a podobně.

Nedostáváš finanční odměnu, ale pracuješ směnou například za místo na přespaní, jídlo a další.

Práce jako barter je fajn, ale někdy zabere čas ji najít. Pak si musíš umět domluvit, co za odvedenou práci dostaneš, aby se ti to vyplatilo.

3. Dobrovolničení

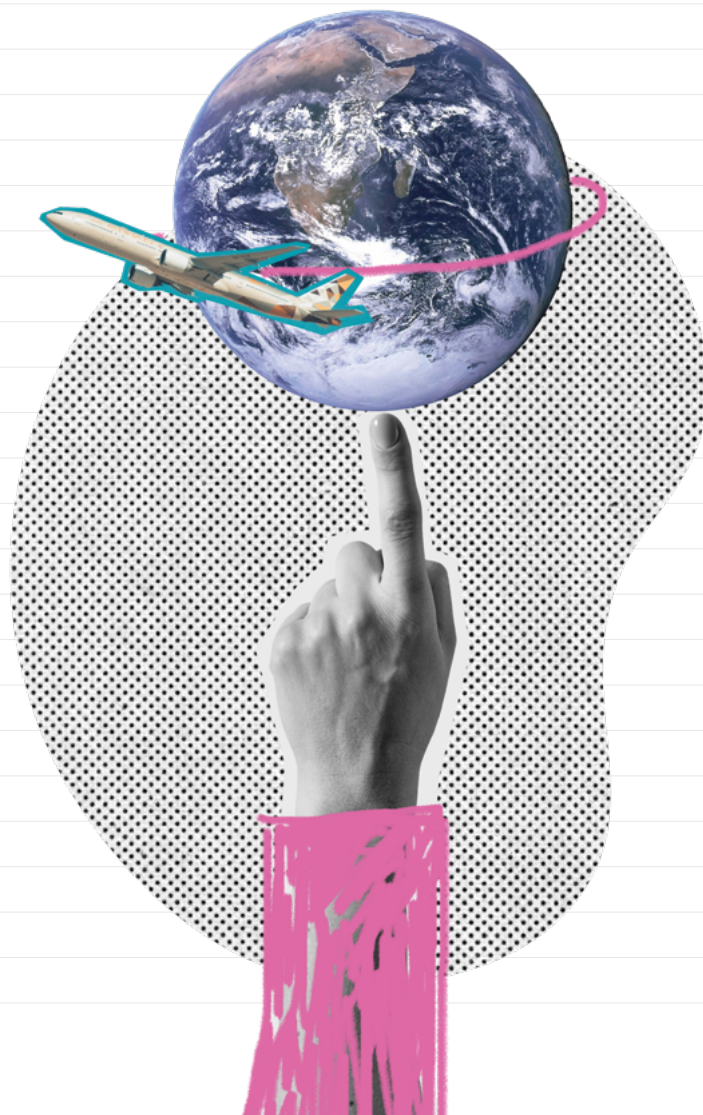
Pomáháš v oblastech ochrany prostředí, vzdělávání, turismu, často také za ubytování a jídlo. Existují organizace, které dobrovolníky propojují (třeba nezisková organizace [Inex](#)), stejně jako webové stránky k samostatnému hledání míst, kde se dá dobrovolničit.

Dobrovolničení jsme oddělili od nárazových barterů, protože je zpravidla střednědobé: většinou od tebe očekávají, že alespoň pár týdnů zůstaneš.

2. Práce jako digitální nomád

V tomhle případě cestuješ na turistická víza a část dne děláš on-line práci typu on-line marketing, správa webů, správa sociálních sítí a tak dále. Je to obrovské téma, o kterém najdeš spoustu informací na internetu. Zjisti si hlavně, co všechno k tomuhle životnímu stylu potřebuješ.

Digitální nomádství vypadá cool, ale není to jen růžové. Pokud máš své klienty nebo zaměstnavatele, pro kterého děláš na dálku, pak máš zodpovědnost a musíš hledat lokace podle možnosti kvalitního připojení k internetu, které je u tohoto typu práce většinou nutností.

CHCI UŽ PRACOVAT

Polož si nejdřív otázku

PROČ? DŮVODY MOHOU BÝT RŮZNÉ:

- ✦ Chceš nebo musíš vydělat na živobytí,
- ✦ škola už tě nebaví a potřebuješ od ní odstup,
- ✦ potřebuješ praxi, kterou máš pocit, že ti škola nedala, třeba pro tvé budoucí podnikání.

Pokud sis odpověděl/a, tak ti z toho bude vycházet, co přesně potřebuješ.

HLEDÁŠ:

1. Vedle financí i stabilitu, **dobry start kariery** a zhruba víš, co chceš? Hledej spíš práci na plný úvazek.
2. **Přivýdělek**, dobrou položku do CV a u toho se chceš věnovat svým dalším zájmům? Pro tebe bude vhodnější dlouhodobější práce na částečný úvazek.
3. Přivýdělek, ale **bez ambice řešit kariéru?** Hledej spíše klasické brigády.
4. **Dobrou praxi** u více sofistikované práce? Podívej se po trainee programu. To je něco na pomezí praxe a brigády. Pracuješ, ale spoustu věcí se stále učíš. Dnes jsou většinou tyto trainee programy (někdy i označované jako stáže) placeny, ale méně než klasické zaměstnání, protože se toho musíš hodně naučit.
5. **Seberealizaci v práci takzvaně sám/sama na sebe?** Máš nápad? Pokud je to třeba, tak i kapitál? Můžeš začít experimentovat a rozjet svůj business či založit neziskovku. Podívej se, zda nenajdeš takzvaný akcelerační program, kde můžeš dostat mentorskou (a někdy i finanční) podporu a získat kontakty na sponzory, investory.

NEZAMĚŠTNANOST

Aneb „jsem na pracáku“. Předpokladem je, že to považuješ za dočasné řešení. Být na úřadu práce registrován/a pár týdnů či měsíců není žádná ostuda. Může se to stát téměř každému, třeba když jedno zaměstnání hned nenaváže na druhé nebo ze závažnějších zdravotních důvodů.

Pokud tuto situaci vezmeš pragmaticky jako přechodnou záležitost, ze které chceš vytěžit maximum, je to fajn přístup. Od toho tu tento úřad přece je!

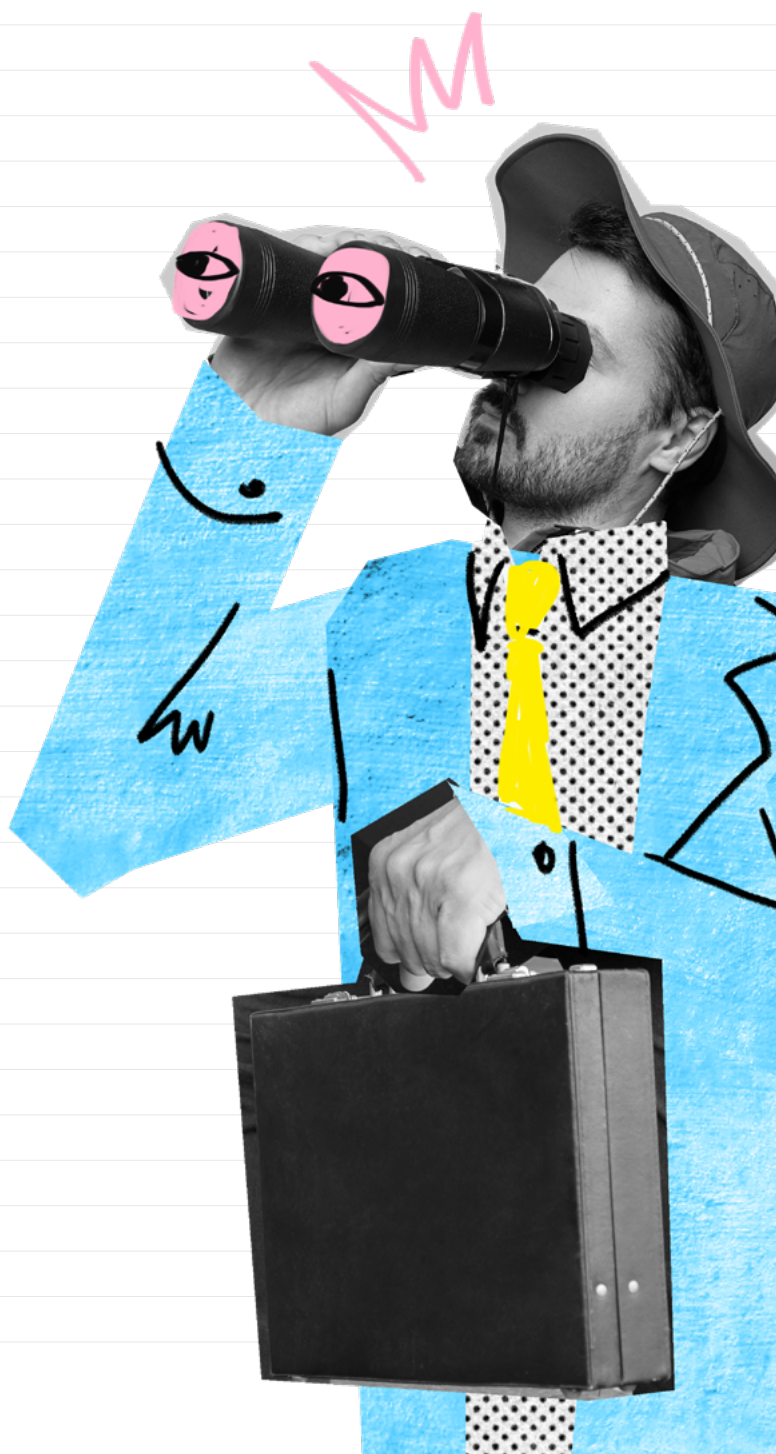
VĚCI K PROMYŠLENÍ:

★ Zvažuješ nějakou rekvalifikaci?

Úřad práce, pokud ti ji schválí, ti zaplatí nejen samotný kurz, ale budeš mít vyšší podporu v nezaměstnanosti. Zároveň ti uhradí cestovné a ubytování, pokud je pro absolvování rekvalifikace nutné.

★ Nevíš, jak na hledání práce?

Na úřadu práce je pracoviště jménem Informační poradenské středisko (takzvané IPS). Zde můžeš zdarma získat kariérové poradenství, individuální nebo skupinové poradenství v takzvaných jobklubech. A jeden tip: na dveře IPS můžeš zaklepat, i když nejsi evidován/a na úřadu práce, jeho kariérové služby jsou zdarma i pro veřejnost. Zároveň cokoliv o fungování a podmínkách ÚP zjišťuj přímo [u zdroje](#), nespolehej na kamarády nebo jiné webové stránky. Pokud něčemu nebudeš rozumět, můžeš to na IPS s kariérovými poradci probrat.

TIPY NA ZÁVĚR

Je důležité si uvědomit, že **můžeš kombinovat**. Lidé mají často plán A, nebo B. Černá, nebo bílá. Buď škola, nebo práce. Buď cestování, nebo škola. Buď zaměstnání, nebo vlastní projekt. Ale praxe není většinou takto vyhraněná. Neboj se tedy kombinovat a zamysli se nad všemi možnostmi:

- ★ **můžeš si pohrát s časovým plánem** (v tom případě si ale sedni s kalendářem, ať nestavíš vzdušné zámky a časově nereálné plány),
- ★ **můžeš kombinovat varianty** výše popsány

A co víc? V tomhle textu ani nejsou popsány všechny varianty, co dnešní svět nabízí. Pokud vidíš kolem sebe další možnosti, klidně si je přidej na svůj seznam!

To, že máme mnoho možností, je super, ale je to zároveň pro mnoho z nás zdrojem úzkostí, frustrace a strachu, kdy nevíme, z jakého konce to vzít. **Co ti pomůže?** Uvědom si, že pokud o tom budeš „jen“ přemýšlet, tak se hůře přesuneš k praktické realizaci. Je dobré dávat myšlenky „z hlavy ven“ a třídit je pomocí:

- ★ **Vizualizace**. Piš si to, třeba do Excelu nebo papírového sešitu.
- ★ **Verbalizace**. Mluv o tom. S kamarády, rodinou, kariérovými poradci, s kýmkoliv, ke komu máš důvěru.

Nenech se odradit řečmi, že něco nejde, že se to takhle nikdy nedělalo. Zvláště tvoji blízcí, kteří ti to mohou říkat, to většinou nemyslí zle. Spíš se o tebe bojí. Ale pokud ty sám/sama máš uspořádané myšlenky, argumenty, ale třeba i plány ve variantách A, B, C, a budeš je umět druhým dobře vysvětlit, máš vyhráno. A navíc, čím častěji o tom budeš diskutovat s okolím, tak ti argumenty (ty konstruktivní) pomohou tvůj plán vylepšovat.

Držíme palce a nezapomeň: **žádná volba není na profesních křižovatkách ta špatná a zároveň žádná nemusí být definitivní**. A pokud si budeš umět říct, co ti každé kariérodní rozhodnutí (alespoň zpětně) něco dalo, bude ti to pomáhat se posouvat dál.

